

ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗУВАННЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ, ВЧИНЕНОГО ШЛЯХОМ ВИБУХУ

Розслідування терористичного акту, як і інших злочинів, ґрунтується на загальній структурі криміналістичної методики розслідування злочинів, що дозволяє виділити таку загальну криміналістичну характеристику даного злочину: 1) інформація про способи вчинення терористичного акту; 2) інформація про способи приховування вчинення терористичного акту; 3) інформація, яка характеризує особу, що вчинила терористичний акт; 4) інформація, яка характеризує потерпілого від терористичного акту; 5) інформація про час і місце вчинення терористичного акту.

Аналіз проявів терористичної діяльності на території України в 2014-2016 роках свідчить, що найбільш поширеними способами терористичних актів в сучасних умовах є вчинення вибухів. Зазвичай терористи намагаються розмістити вибухові пристрої у найбільш уразливих місцях, де зможуть завдати найбільшої шкоди. До таких місць, як правило, відносяться:

приміщення правоохоронних органів, інших органів державної влади та місцевого самоврядування;

приміщення, будівлі, автомобілі, що належать:

а) громадським організаціям та осередкам волонтерського руху, які надають допомогу військовим підрозділам, що приймають участь в антитерористичній операції на Сході України;

б) громадським організаціям з активною проукраїнською позицією;

місця масового перебування людей, особливо напередодні та під час проведення політичних та інших публічних заходів (мітинги, демонстрації, народні зібрання, фестивалі, ярмарки тощо), а також торгівельні центри, кінотеатри тощо;

громадський транспорт (вагони тролейбусів, автобусів, трамваїв, поїздів тощо);

режимні об'єкти (військові частини Збройних сил України, Служби безпеки України, Національної гвардії України, Національної поліції, Державної прикордонної служби України);

об'єкти підвищеної небезпеки (шляхопроводи, мости, залізничні колії, лінії електропередач тощо);

об'єкти життєзабезпечення міст.

Обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, перераховані у статті 91 Кримінального процесуального кодексу України. Виходячи з особливостей вчинення терористичного акту загальний для всіх випадків перелік необхідно деталізувати з урахуванням особливостей криміналістичної характеристики даного виду злочину. У кримінальних провадженнях про терористичний акт, вчинений шляхом вибуху, підлягають доведенню такі обставини:

1) хто, коли і за яких обставин повідомив про акт терористичний акт або загрозу його вчинення і що саме було повідомлено. Особливу увагу слід приділяти з'ясуванню цих питань в тому випадку, якщо повідомлення надійшло від злочинців;

2) хто став жертвою терористичного акту. Слід встановити кількість потерпілих, прізвище, ім'я, по батькові кожного, вік, національність, громадянство, соціальний стан, місце проживання і роботи, займався будь-якої громадської чи політичної діяльністю і т.ін.;

3) хто був об'єктом посягання: громадяни, представники органів державної влади, інші особи;

4) що сталося: терористичні дії з використанням вибухового пристрою, нещасний випадок в результаті порушення встановлених правил і вимог обігу вибухових засобів або інсценування.

5) які знаряддя були використані під час вчинення терористичного акту;

6) які основні цілі і мотиви злочинних дій;

7) які наслідки злочинних дій;

8) чи була завдана шкода здоров'ю потерпілим, яка матеріальна шкода, чи були спричинені інші тяжкі наслідки;

9) що стало місцем виконання терористичних дій;

10) що зникло з місця події і що там з'явилося. Слідчі іноді недооцінюють важливість з'ясування цих питань. Зазвичай основна увага приділяється тому, що з'явилося на місці події і як це можна використовувати при розслідуванні злочину. Під час огляду місця події, перш за все, слід вести пошук тих предметів або частин предметів, які могли залишитися від знаряддя злочину. Якщо мова йде про вибух, то це можуть бути різні шнури, обривки дроту, частини предметів, не характерних для даного об'єкта. Однак під час вибуху багатоквартирного будинку встановити приналежність таких предметів вкрай складно, але дуже важливо. Саме подібні предмети, перш за все, дозволять зрозуміти, що саме сталося, що злочинці використовували як знаряддя злочину і т.ін.;

11) хто вчинив злочин, кількість осіб, які причетні до вчинення терористичного акту, роль кожного у його підготовці та вчиненні. Також необхідно отримати дані про причини, справжні цілі і мотиви злочинної поведінки і т.ін. В кінцевому підсумку повинна бути створена достовірна інформаційна модель злочинця, яка необхідна як для його встановлення розшуку, вибору тактики при роботі з ним, так і для оцінки його небезпеки і призначення йому справедливого покарання.

12) При розслідуванні терористичного акту, вчиненого шляхом вибуху необхідно вжити заходів щодо встановлення:

способу вчинення терористичного вибуху;

предмети та устаткування, які використовувались під час вибуху;

джерело отримання предметів для вчинення вибуху;

джерел фінансування терористів;

замовників, організаторів, керівників та виконавців терористичного акту: а) роль кожного у вчиненні злочину і обсяг вчинених дій; б) цілі і мотивів співучасників терористичного акту; в) факт отримання плати за вчинення терористичного акту.

При вчиненні вибуху з'ясовуються також причини вибуху, характеристики вибухового пристрою і вибухової речовини, конструкція вибухового пристрою, потужність вибуху, де розташований центр вибуху і т.ін.

Перелік зазначених вище обставин надасть слідчому змогу встановити дійсну картину вчиненого терористичного акту, що у подальшому сприятиме його ефективному розслідуванню.